

РЕШЕНИЕ

№ 5483

гр. София, 27.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 127 СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и първи март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: ЯНА М. ФИЛИПОВА

при участието на секретаря МАРИЯ Т. СТОЯНОВА
като разгледа докладваното от ЯНА М. ФИЛИПОВА Гражданско дело № 20221110130680 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл. 124 и сл. ГПК.

Образувано е по искова молба от П. П. М. против (фирма) с искане да бъде признато за установено в отношенията между страните, че ищецът не дължи на ответното дружество сумата в размер на 1327 лева, представляваща част от главница в размер общо на 2673,33 лева, за която е издаден изпълнителен лист от 29.08.2008 г. по ч. гр. д. № 23669/2008 г. по описа на Софийски районен съд, 49 състав, като погасена по давност, която част е различна от сумата в размер на 1250 лева, представляваща друга част от процесната главница, за която по предявен иск с правно основание чл. 439, ал. 1 ГПК с влязло в сила Решение по гр. д. № 22677/2021 г. по описа на СРС, 44 състав, е признато за установено, че е недължима като погасена по давност. Страната поддържа, че за принудително събиране на процесното вземане е образувано изп. дело № **** по описа на ЧСИ С. С с рег. № ***. В исковата молба са изложени твърдения, че вземането е погасено по давност. Направено е искане сторените от страната съдебни разноси да бъдат възложени в тежест на ответното дружество.

В срока по чл. 131 ГПК процесуалният представител на ответника излага доводи за недопустимост на производството, тъй като от една страна срещу ищеца не са предприети изпълнителни действия в период повече от десет години, а от друга претенцията, че правото на принудително изпълнение е погасено по давност, вече е призната за основателна с влязло в сила Решение по гр. д. № 22677/2021 г. по описа на СРС, 44 състав. В хода на производството по гр. д. № 22677/2021 г. по описа на СРС, 44 състав дружеството е признало изцяло предявения иск, поради което решението е постановено по реда на чл. 237 ГПК. В депозирания отговор са развити съображения, че при завеждане на втора по ред частична претенция не се касае за търсене на защита на нарушени права, тъй като след влизане в сила на решението по първия частичен отрицателен установителен иск ответното дружество не е предприело действия по принудително събиране на вземания по изпълнителния лист. В допълнение е отбелязано, че макар единствено чрез предявяване на

отрицателен установителен иск може да бъде признато със сила на пресъдено нещо, че дадено вземане е погасено по давност, в разглеждания случай с постановяване на Решение по гр. д. № 22677/2021 г. по описа на СРС, 44 състав, спорът е разрешен. Процесуалният представител на дружеството поддържа, че предявяването на втори частичен отрицателен установителен иск може да се разглежда като своеобразен опит на ищеца за злоупотреба с права с цел неоснователно обогатяване с присъдени суми за разноски. По същество на спора с подадения отговор е направено признание на ищцовата претенция, тъй като възможността за принудително изпълнение на процесното вземане е погасена по давност. Процесуалният представител на страната поддържа, че с поведението си дружеството не е дало повод за завеждане на спора, поради което разноските в производството следва да се разпределят по правилото на чл. 78, ал. 2 ГПК.

По допустимостта на производството, съдът намира следното:

Несъмнено институтът на частичния иск е допустим, като същият е предмет на Тълкувателно решение № 3/22.04.2019 г. по тълк. дело № 3/2016 г. по описа на ВКС, ОСГТК, в което обаче е разгледана възможността единствено за предявяване на частичен осъдителен иск. В тази връзка, Върховният съд изяснява, че предмет на всяко гражданско дело е претендираното или отричано от ищеца спорно субективно материално право, което се въвежда в процеса чрез правното твърдение на ищеца, съдържащо се в исковата молба и което следва да бъде индивидуализирано от ищеца чрез основанието и петитума на иска. Основанието на иска обхваща твърденията от ищеца факти и обстоятелства, от които произтича претендираното субективно материално право, т.е. правопораждащите го юридически факти, като в случаите на предявен частичен иск за парично вземане ищецът претендира само част от размера на вземането, но основанието на иска, включително при предявяването му като частичен, е единно и неделимо, поради което обективните предели на силата на пресъдено нещо на решението по частичния осъдителен иск ще обхванат основанието на вземането в пълен обем. В този смисъл, в тълкувателното решение е формулиран извод за недопустимост на последващ иск за непредявената разлика от вземането, в случай че първоначално предявеният частичен осъдителен иск е бил отхвърлен (тъй като с това решение е отречено със СПН съществуването на основанието на вземането в пълен обем); респ. при уважаване на частичния иск СПН на решението обхваща общите правопораждащи факти на вземането, така че е недопустимо в последващия исков процес за остатъка от вземането да се спори относно основанието на вземането и правната му квалификация.

Изложените тълкувателни разяснения несъмнено обуславят наличие на правен интерес от предявяване на частичен осъдителен иск за парично вземане, по който ищецът би получил частична защита на претендираното от него вземане до заявения размер и установяване на основанието на това вземане в пълен обем, но същите са напълно неприложими в хипотезата на предявен частичен отрицателен установителен иск. Съгласно разясненията дадени с Решение № 60215/15.07.2022 г. по гр. д. № 3616/2020г. по описа на ВКС, IV ГО, Решение № 173/25.06.2014 г. по гр. д. № 1025/2014г. по описа на ВКС, I ГО и др. при отрицателният установителен иск, за разлика от всички останали икове, основанието на иска (чл. 127, ал. 1, т. 4 ГПК) не е негов индивидуализиращ белег, тъй като искът е един независимо от поддържаните доводи за недължимост на дадено вземане. Самото естество на иска освобождава ищеца от задължението да посочи в исковата молба „обстоятелствата, на които се основава искът”. При този вид претенция ищецът отрича съществуването на спорното право. Ищецът може да твърди, че оспорваното право никога не е възниквало и поради това няма задължение да посочва юридическия факт, от който спорното право се поражда. При предявен отрицателен установителен иск ответникът следва да удостовери съществуването на претендираното от него право. Тъй като ищецът изобщо отрича претендираното от ответника право ответникът трябва да изчерпи в заведения процес всички основания, въз основа на които то е могло да се породи до постановяване на решението. Като последица от това силата на пресъдено нещо при отрицателния установителен иск има по-широки обективни предели от силата на пресъдено нещо по

уважен положителен установителен иск. Когато е уважен отрицателен установителен иск, правото, което е било негов предмет се отрича, без оглед на някакво конкретно определено правопораждащо го основание, а с оглед на всички възможни до приключване на устните състезания негови основания. Като последица от това, докато отхвърленият положителен установителен, осъдителен или конститутивен иск може да бъде предявен със същия петитум въз основа на едно ново основание, без да има значение кога то е възникнало, ответникът по уважен отрицателен установителен иск може да предяви нов иск за правото, което е било съдебно отречено, само ако го основе на факт, възникнал след приключване на устните състезания, въз основа на които е било постановено влязлото в сила решение. От друга страна, ако се приеме, че уважаването на частичния отрицателен установителен иск е равнозначно на отхвърляне на частичен положителен установителен или осъдителен иск, то силата на пресъдено нещо в тези случаи разпростира действието си и за непредявената част (доколкото несъществуването на част от цялото вземане поради неосъществяване на правнорелевантните за възникване на твърдяното субективно материално право факти е равнозначно на несъществуване и на разликата до неговия пълен обем – съобразно мотивите на Тълкувателно решение № 3/22.04.2019 г. по тълк. дело № 3/2016 г. по описа на ВКС, ОСГТК).

В разглеждания случай ищецът поддържа, че вземането по процесния изпълнителен титул е изцяло погасено по давност, като на страница две от исковата молба страната сочи, че с влязло в сила решение по Решение по гр. д. № 22677/2021 г. по описа на СРС, 44 състав, е признато за установено, че П. П. М. не дължи на ответника главница по ексекутивния титул поради изтекла погасителна давност. Предвид изложеното се поставя резонният въпрос какъв е предмета на настоящото дело след като с влязъл в сила съдебен акт дължимостта на вземането на ответника по процесния лист за главница е отречена. Съдът намира, че в разглежданата хипотеза последващ частичен отрицателен установителен иск за разликата какъвто е разглеждания случай е недопустим поради формираната вече сила на пресъдено нещо за целия размер на вземането, а именно, че вземанията по листа са погасени по давност. Настоящата последваща частична претенция е недопустима поради формираната вече сила на пресъдено нещо между страните, като с уважаване на една частична отрицателна установителна претенция ищецът практически е получил защита в пълен обем. С Определение № 5619/05.05.2023 г. по ч. гр. д. № 4484/2023 г. по описа на СГС, ЧЖ-І-Н е прието, че предявяването на втори отрицателен установителен иск за друга част от същото вземане е процесуално недопустимо на основание чл. 299, ал. 1 ГПК, а и с оглед на указанията по тълкуването на закона с Тълкувателно решение № 3/22.04.2019г. по тълк. дело № 3/2016 г. на ВКС, ОСГТК.

В допълнение следва да бъде съобразено, че в действителност с предявяване на частичен отрицателен установителен иск ищецът цели да получи защита за цялото оспорено от него вземане, т.е. с тази частична претенция той би ограничил не собствената си защита в рамките на образуваното производство, а защитата, която ответникът би могъл да получи при отхвърлянето на частичния иск, тъй като в този случай ще се формира сила на пресъдено нещо за съществуване в полза на ответника на вземане само до частичния размер на иска. Подобен резултат обаче не може да се приеме за съвместим с диспозитивното начало и чл. 6, ал. 2 ГПК, защото в рамките на този принцип се дава възможност на ищеца да ограничи пределите на защитата, която той търси в образуваното производство, а не да ограничава защитата, която ответникът би могъл да получи по това дело. В подкрепа на изложеното виждане са Определение № 4784/03.12.2021 г. по ч. гр. д. № 1396/2021 г. по описа на СГС, Решение № 1582/29.03.2023 г. по в. гр. д. № 7382/2021 г. по описа на СГС, IV-Е въззивен състав и Решение № 1624/30.03.2023 г. по в. гр. д. № 3076/2022 г. по описа на СГС, IV-Е въззивен състав и Решение № 5618/03.11.2023 г. по в. гр. д. № 39/2023 г. по описа на СГС, IV-А въззивен състав. С посочените съдебни актове на въззивната инстанция е прието, че с разглеждане на частичен отрицателен установителен иск се създава възможност за злоупотреба с право и заобикаляне на закона – на разпоредбите за родова подсъдност, допустимост до касационен контрол, размер на дължимата за разглеждане на спора държавна такса и т.н. В допълнение следва да се посочи, че с предявяване на множество

частични отрицателни установителни искове за недължимост на едно и също вземане може да се достигне до присъждане на съдебни разноски в тежест на ответника включително и за адвокатско възнаграждение по множество дела, което е несъвместимо с принципа за добросъвестност при упражняване на процесуални права, доколкото по същество ищецът оспорва дължимостта на цялото вземане.

Независимо от изложеното съгласно задължителните указания дадени от въззивната инстанция с Определение № 805/18.01.2024 г. по ч. гр. д. № 6680/2023 г. по описа на СГС, ЧЖ-І-Б, с което постановено от настоящия състав прекратително определение е отменено, предявеният частичен отрицателен установителен иск е допустим.

Съдът, след като прецени събраните по делото доказателства и взе предвид доводите и възраженията на страните, приема следното:

В доказателствена тежест на ответника по предявения отрицателен установителен иск с правна квалификация чл. 439 ГПК във вр. с чл. 124, ал. 1 ГПК да установи, при условията на пълно и главно доказване, че е предприел действия, водещи до прекъсване на погасителната давност на вземанията предмет на процесния изпълнителен лист.

На основание чл. 146, ал. 1, т. 4 ГПК с доклада по делото е обявено за безспорно и ненуждаещо от доказване по делото, че ответникът не е предприел действия, водещи до прекъсване на погасителната давност на вземанията предмет на процесния изпълнителен лист. Предвид изложеното предявения отрицателен установителен иск се явява основателен.

По въпроса за съдебните разноски, съдът намира следното:

С предявяване на втори по ред отрицателен установителен иск ищецът упражнява превратно процесуалните си права като претендира присъждане в негова полза на съдебни разноски в две производства с по същество еднакъв предмет вместо в едно, поради което разноски по настоящото дело не му се следват. Отговорността за сторените съдебни разноски направени след тези по гр. д. № 22677/2021 г. по описа на СРС, 44 състав (първият частичен отрицателен установителен иск) следва да останат за сметка на П. П. М.. Ищецът, разполагащ с процесуална възможност да получи защита срещу всички вземания по процесния изпълнителен титул (включително недължимост на присъдените с листа възнаградителна и мораторна лихва, и съдебни разноски, които не са предмет нито на гр. д. № 22677/2021 г. по описа на СРС, 44 състав, нито на настоящото производство) в едно производство, по своя преценка е образувал две производства. Неупражняването на всички права в рамките на един процес е последица от волята на страната, която разполага с възможност да предяви отрицателен установителен иск за пълния размер на вземанията по ексекутивния лист, респ. да претендира присъждане на разноски в едно единствено производство. Предвид изложеното независимо от изхода по спора на ищеца не се следват разноски.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО по предявен от П. П. М., ЕГН ****, с адрес в гр. (адрес), срещу (фирма), ЕИК *****, със седалище и адрес на управление в гр.(адрес) че ищецът не дължи на ответното дружество сумата в размер на 1327 лева, представляваща част от главница в размер общо на 2673,33 лева, за която е издаден изпълнителен лист от 29.08.2008 г. по ч. гр. д. № 23669/2008 г. по описа на Софийски районен съд, 49 състав, като погасена по давност, която част е различна от сумата в размер на 1250 лева, представляваща друга част от процесната главница, за която по предявен иск с правно основание чл. 439, ал. 1 ГПК с влязло в сила Решение по гр. д. № 22677/2021 г. по описа на СРС, 44 състав, е признато за установено, че е недължима като погасена по давност.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване от страните с въззивна жалба пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____